

פנטאדיוס

זהו נרקיס הראוי גם לאהוב באמת

מלטינית: עדו ניצן²¹

פנטאדיוס הוא משורר לטיני שחי ככל הנראה במאה השלישית או הרביעית לספירה. מעבודתו נשתמרו שלוש אלגיות ושלוש אפיגרמות. לפניכם אלגיה אחת ואפיגרמה אחת מפרי עטו.

נרקיס

זֶהוּ הָאִישׁ שֶׁהִפְרִיז כֹּה לְבִטָּח בְּגֵל וּבְמִים,
זֶהוּ נֶרְקִיס הָרָאוּי גַּם לְאַהֵב בְּאַמֶּת.
כָּאֵן הוּא עוֹלָה – נָא רְאוּ – מִן הַבֶּץ הָרֹטֵב לְגִדּוֹת נַחַל,
שָׁב וּמִקְנֶה הוּא לַחֲזוֹת שׁוֹב בְּמִימֵי אֶבְדָּנוֹ.²²

21 המתרגם מודה לפרופ' עמינדב דיקמן על עזרתו ועל הדרכתו הנאמנה.

22 על פי המיתולוגיה היוונית, נרקיסוס התאהב בבנותיו וטבע באגם. לאחר מותו הוא שב והתגלגל בפרח הנרקיס, הצומח ליד מקורות מים.

עם בוא האביב

נָס לוֹ הַחֶרֶף, אָחוּשׁ, עֵת זְפִירוֹס מְחִיָּה אֶת הָאָרֶץ
אֲוִרוֹס מִחֵם כָּבֵד גִּשְׁמִים: ²³ נָס לוֹ הַחֶרֶף, אָחוּשׁ.
כָּל הַשְּׂדוֹת מְנִיבִים, אָחוּזָה אֲדָמָה בָּחֵם שְׁמֶשׁ:
שָׁלַל נְצָנִים חֲדָשִׁים כָּל הַשְּׂדוֹת מְנִיבִים.
יַעַר יָרֵק מִתְרַחֵב, הָעֵלִים עַל הָעֵץ כַּעֲטָרָת;
בַּעֲמָקִים מוֹאֲרִים יַעַר יָרֵק מִתְרַחֵב.
כָּבֵד פִּילוֹמְלָה נוֹהָה; קוֹל אִם־אֲטִיס בּוֹכָה, הַמְחַלֶּלֶת,
שִׁיר עַל רֹאשׁ בְּנָה עַל הַטֵּס כָּבֵד פִּילוֹמְלָה נוֹהָה. ²⁴
זֶרֶם שׁוֹצֵף מִן הָהָר טֵס מֵעַל חִלּוּקֵיוֹ שֶׁל הַנַּחֲל.
קוֹל בְּמִרְחָב מִהֲדֵד זֶרֶם שׁוֹצֵף מִן הָהָר.
קִשְׁת פְּרָחִים אֵין־מִסְפָּר מְקֻשָּׁשׁת אֶת הֶבֶל פִּי אֲאוּס. ²⁵
כָּל עֵמֶק טִמְפָּה ²⁶ בְּשׁוּם קִשְׁת פְּרָחִים אֵין־מִסְפָּר.
מִמְעָרוֹת תַּעֲלָה גְעִית הַבָּקָר שֶׁבַעֲמָק,
צִלִּיל הַמַּחְזֹר מִפִּסְגּוֹת, מִמְעָרוֹת יַעֲלָה.
גִּפֶּן נִמְלֵאת בְּתִירוֹשׁ עַל בְּדֵי עֵץ שָׁכֵן מִתְלַפֶּפֶת,
בֵּין נִשְׁוֹאֵי עֲלֵעֵלִים גִּפֶּן נִמְלֵאת בְּתִירוֹשׁ;
בֵּץ תִּמְרָח עַל הֶגֶג הַסְנוֹנִיֶּת הַמְצִיֶּצֶת עִם שָׁחַר,
עֵת הִיא בּוֹנָה אֶת קִנָּה, בֵּץ תִּמְרָח עַל הֶגֶג.
תַּחַת עֵץ דֹּלֵב יָרֵק הַשָּׁנָה בְּצִלּוֹ מְעַנְגָּת,
שֵׁם יִשְׁזְרוּ גַם זֵרִים, תַּחַת עֵץ דֹּלֵב יָרֵק.
גַּם הַמִּיתָה אֲזִי תִמְתֵּק, עֵת נִגְלָל חוּט גּוֹרֵל עַל הַפֶּלֶךְ,
בֵּין הַזְרוּעוֹת הַחוֹבְקוֹת גַּם הַמִּיתָה אֲזִי תִמְתֵּק!

23 במיתולוגיה היוונית זְפִירוֹס הוא אל הרוח המערבית ואֲוִרוֹס הוא אל הרוח המזרחית.

24 על פי המיתוס, פרוקנה ופילומלה היו בנות המלך פנדיון. טראוס בן ארס מלך תרקיה נשא את פרוקנה לאישה, והיא ילדה לו את איטיס. לאחר זמן התאהב טראוס באחותה של אשתו, פילומלה, ואנס אותה. כנקמה על כך בישלה פרוקנה לטראוס את בנם איטיס למאכל. כאשר התגלה המעשה לטראוס הוא יצא לרדוף אחר שתי האחיות, וכדי להצילן הפכו האלים את פרוקנה לסנונית, את פילומלה לזמיר המקונן "איטיס, איטיס" ואת טראוס לדוכיפת. על פי גרסה אחרת של המיתוס, איטיס הוא דווקא בנה של פילומלה.

25 אאוס היא אלת השחר במיתולוגיה היוונית.

26 עמק הנמצא בצפון תסאליה שביוון. העמק התפרסם כמקום משכנם של אפולו והמוזות.